

De Pyreneeën van zee tot zee

september 2000

Heen: van *méditerranée* naar *atlantique*

Van Narbonne naar Argues. 80 km.

Dit verhaal start op 1 september 2000, de eerste dag van mijn beroepshalve niet-actieve leven. Het leek een goed idee om die nieuwe fase maar meteen met een superactieve vakantie te beginnen: met de fiets (17kg) en bagage (18kg) van oost naar west en terug van west naar oost door de Pyreneeën, deels langs de Franse en deels langs de Spaanse kant. De startplaats is Narbonne, een stad langs de Franse kust van de Middellandse Zee, even boven de Pyreneeën.

Vanaf Nîmes merk ik vanuit de bus hoe de struiken en bomen langs de autostrade steeds meer heen en weer gaan zwiepen. Steekt er een agressieve wind op? Dat is bedenkelijk, te meer daar een snelle oriëntatie uitwijst dat hij uit het noordwesten komt. Eenmaal op de fiets zal dat dus schuin-vóór zijn. Naarmate de ochtend vordert, lijkt hij bovendien almaar sterker te worden, wat door een paneel boven de autostrade bevestigd wordt: *attention, vent violent!* Daar heb je hem dus weer, de kwelgeest! Samen met nog één andere fietser word ik gedropt vóór de Camping de la Nautique nabij Narbonne, een erg ongezellige plek plompweg langs de kant van de weg. Het is dan halféén, heel wat later dan voorzien en veel te laat alleszins om het geplande traject naar Quillan nog af te kunnen maken.

Vooraf dan door de wind. Zodra ik achter de beschermende ommuring van het kampeerterrein uitkom, slaat hij met volle kracht tegen me aan. De toon is meteen gezet: deze wind is sterk, wispelturig en kwaadwillig; hij zal me het plezier van de eerste dag grondig vergallen. Ik schakel meteen naar het middenste kamwiel en berust in een kruissnelheid van 15 per uur, op vals plat afzakkend naar 13. Ik buig zo laag als ik kan over het stuur, moet voortdurend de richting bijsturen omdat de wind me nu eens naar links en dan weer naar rechts duwt. En geen seconde gunt hij respijt; harde tegenwind is een berg die nooit eindigt. Ik heb het zo druk met trekken en duwen dat het besef niet tot me doordringt dat dit het begin is van een solitaire fietstocht van 3 weken en de start van zowaar een nieuwe fase in mijn leven.

Na 30 km komen er een aantal minicolletjes, waarvan de derde, die ook de hoogste is met zijn 620 meter, ironisch genoeg de Col du Paradis heet. En ja, ofschoon ik dacht toch wat conditie opgebouwd te hebben, begint na een paar uur mijn rug te kreunen en smelten mijn benen geleidelijk weg. En achter iedere bocht naar rechts: een klap van de wind. Nee, een inloopdag (zo was hij bedoeld) kan je dit niet noemen. Als in de late namiddag de zon stilaan naar de horizon daalt, wordt het bovendien fris en zit ik onder dikke kleren tijdens de afdalingen met kippenvel in het zadel.

Het is over 7 uur als ik de eerste camping bereik, in een piepklein dorp dat Argues heet. Het heeft één camping, één café en één restaurant. De camping ligt bij een meertje en is toegespitst op waterplezier; er zijn chalets en vakantiehuizen en grote tenten voor groepen. Maar nagenoeg alles staat leeg, slechts 2 caravans en 2 tentjes zijn bewoond. Naseizoen, en het is nog maar 1 september! Ik ben snel klaar met toilet en tent en trek het dorp in voor eten. Het restaurant, gezellig in het groen onder hoge bomen buiten het dorp, zit evenwel vol; ik dring zachtjes aan, maar mijn argumenten (honger, met de fiets) maken op de drukdoende *patronne* weinig indruk. Het schrikbeeld van met een lege maag naar bed te moeten, en dat al op de eerste dag, en dat in het hoogculinaire Frankrijk, valt over me heen. Gelukkig is er nog de plaatselijke *bistrot*. Die serveert snacks. Ik bestel een stuk pizza vóór en een *guiche* (taart met groentebeleg) na. Als de pizza op tafel verschijnt, word ik even door de geur bekoord, maar al bij de eerste hap blijkt het deeg veel van plasticine weg te hebben en dus eerder geschikt te zijn om figuurtjes van te kneden. Het beleg bestaat uit tomatenketchup en één olijf, maar honger is de beste saus.

Hoe komt het toch dat de eerste dag van een fietsreis zo vaak tegenvalt? Kapot van de wind ben ik, en ja, de heuvels wegen nog zwaar zo in het begin, als de conditie er nog niet is. Met de karige maaltijd erbij was het eerder een overlevingstocht. Ik hoop op beterschap.

Van Argues naar Foix. 110 km.

Als ik na een verrassend diepe slaap voor zo'n eerste nacht in een tent om 7 uur wakker word, is het nog verdacht schemerig. Van een zonnestraal op het tentzeil valt niets te bespeuren. Ik trek de rits open en inderdaad: het is bewolkt. De hemel is dicht en laat maar weinig licht door. Zuchtend kruip ik uit mijn slaapzak en de tent uit. Het is koud genoeg om de haren op mijn benen overeind te doen staan. Gelukkig heeft de camping een eetzaal, waar ik een copieus ontbijt krijg, dat is alvast een opsteker.

De wind is wat geluwd tot een aanvaardbare 4 Beaufort (schat ik). Anders dan gisteren kan ik nu normale tegenwindse snelheden halen, zo'n 18 per uur, en dat zonder plat te gaan. Achttien lijkt me nu redelijk snel, na het gekruip van gisteren.

Tot Quillan is het eerst een tijdlang dalen; dan gaat het stroomopwaarts langs de Aude. Omstreeks 12 uur waait de hemel open; er komt veel blauw en in de zon wordt het lekker warm. Na Quillan komt de eerste toeristische attractie: het Défilé de Pierre Lys. Een *défilé* is een plek waar een kloof uiterst eng wordt, waar de rotsen als het ware een défilé van soldaten langs een enge doorgang vormen. Nadien, als ik van de Aude af ga en langs een bijriviertje, de Rebenty, verder trek, kom ik nog zo'n *défilé* tegen, het Défilé de Joucou, dat veel indrukwekkender is dan dat van de Aude, met tunnels en riskant overhangende rotspartijen. Maar hier komt niemand meer, het is er verlaten en doodstil als nergens. De zon speelt door het gebladerte, het beekje ruist. Wel gaat het, althans voor een beekje, behoorlijk snel omhoog, als bij een echte beklimming. Tenslotte moet ik de vallei uit en kom op 850 m hoogte uit op het Plateau de Sault; daarna volgt een afdaling naar Belesta.

Ofschoon het al vrij laat is, besluit ik tot Foix door te gaan. De kleine D1 slingert zacht klimmend en dalend langs een heuvelflank die uitkijkt op niets dan landelijk schoon. Maar 110 km tegen de wind en bij wisselvallig weer is toch geen klein bier, en ik ben andermaal, de tweede dag op rij, erg moe als ik Foix binnenrij.

Een aardig stadje, zegt de gids, gedomineerd door 3 torens op een steile rots midden in het centrum. Maar het is kermis: drukte en lawaai. En het aanbevolen hotel heeft een drukbeklante bar, die danig van zich laat horen. Ik kies dan maar voor de rustig lijkende jeugdherberg er vlak tegenover. Een juiste keuze: 80 FF voor een kamer met douche en met een *view* tussen de daken door op de torens van het kasteel. En de kermis lijkt er verder af.

Van Foix naar St.Girons. 75 km.

Het is zacht en windstil bij het vertrek uit Foix, dat er na de kermisroes nog wat slaperig bijligt. Het heeft wat geregend vannacht, maar nu schemeren al blauwe vlekken door het grijs.

Vandaag komt de eerste confrontatie met de Pyreneeën en een eerste klimtest voor mezelf: de Col de Port, 1255 m, geen echte reuzecol, maar toch ferm genoeg (Foix ligt op 380 m) om in te kunnen schatten of het wel doenbaar is en ten koste van welke prijs, zo'n Pyreneeëntocht met 18 kg bagage als je zelf toch ook al 58 bent. Een probeercol, zeg maar.

Te Tarascon s/Ariège, na 15 km, duiken de eerste uitlopers van het gebergte op: plompe rotsmassieven met loodrechte wanden, neergepoot in de vlakke. Tot hiertoe was het meer in en uit valleien fietsen, dit zijn echte bergen. Grauwe wolkenluiers hangen, waaien rond de toppen. Ik kijk ernaar met ontzag, ben er niet gerust in.

De eigenlijke beklimming van de Col de Port begint pas te Saurat. Een bord langs de weg duidt ten gerieve van de cyclotoeristen lengte en stijgingspercentages aan: 5% gemiddeld met een maximale stijging van 8,5%. De eerste 6 km zijn zwaar. Ik moet snel naar een 1 x 1 versnelling en klim tegen 7, dan tegen 6 km/uur. Het is niet echt lastig, de ademhaling gaat goed, maar wat vordert dat traag! Ik moet blijkbaar nog wat geduld leren oefenen. Het is heel stil en bijna autoloos rustig. Boven de pas hangen wolken waaruit in hogere regionen zonder twijfel nattigheid valt, maar ikzelf zit in de zon. Van de omgeving is, van onder het geboomte, weinig te zien, en na een tijdje begin ik me af te vragen of dit wel fijn is om te doen, zo onder de bladeren tegen een slakkengang een berg op sukkelen. Maar dan, en net op tijd, wijken de bomen uiteen, wordt het een pak minder steil en klimt de snelheidsmeter naar 8 en dan zelfs naar 10 per uur. Nu zie ik de pas vlak boven me, waar nu veel licht hangt en ook wat beweging (auto's, menselijke gedaantes) te zien is. Een fietsend paar met reisuitrusting kruist me in een haarspeldbocht en sterkt me met het besef niet de enige fietsgek te zijn. Weldra bereik ik de pas, waar een kudde loslopende paarden de toeristen om brood en lekkers bedelt. Ik ga uit de wind op het terrasje van de *auberge* zitten en bestel koffie om van het moment en het uitzicht te genieten.

Met mijn regenjack aan tegen de wind begin ik aan de afdaling. Die gaat niet al te snel, maar toch zit ik bocht na bocht te rillen op de fiets. Niet van schrik maar van kou. Als ik beneden ben, te

Massat, ben ik totaal verkleumd. Ik ga in de zon tegen de kerkgevel zitten om op te warmen, maar het helpt niet, trek alle beschikbare warme kleren aan en eet een beetje. Traag en moeizaam warmen lijf en leden op. Ook tijdens wat een heerlijke rivierafdaling door de Gorges de l'Axat zou moeten zijn, zit ik te kleumen: de weg vangt weinig zon en de koude wind zit tegen. Als ik een dorp passeer en de mensen in lichte kleren over straat zie lopen, begin ik te vermoeden dat het probleem bij mij ligt, dat de koude minder van buiten dan van binnen komt. Nog steeds dik ingeduffeld kom ik te St.-Girons aan, dat in een brede en zonnige vallei ligt en dan, eindelijk, wordt het opeens warmer - is dit zo'n befaamd microklimaat? - en als ik naar de camping toe een steile heuvel op moet, breekt het zweet me uit. Even later neem ik een duik in het zwembad.

's Avonds, in de late zon op het terras van restaurant La table de l'Ours steken de twijfels weer hun kop op. Niet omwille van de bergen. Atletisch gezien was dit ondanks de Col de Port de lichtste dag tot nu toe, de klimtest is geslaagd. Ook niet omwille van het weer, dat nu toch wat aan beterschap toe lijkt. De twijfel betreft het alleenzijn. De campings zijn zo goed als verlaten, wat ik niet verwacht had, zo vroeg in het najaar. En het alleenzijn betekent toch ook een verschraving van de reiservaring, alsof over alle belevenissen een sluier hangt waardoor ze niet helemaal vol worden. Je zou kunnen denken dat het alleenzijn de ervaringen intenser maakt, maar dat is niet zo; ze lijken juist vluchtiger en futieler. Wat zolang zo begeerlijk leek, is nu met vraagtekens beladen.

Van St.Girons naar St.Bertrand-de-Comminges. 84 km.

Mijn plan was om verder door bergland naar het westen te trekken, via de Col de Portet d'Aspet. Maar bij nader inzien beslis ik om dat maar niet te doen: de col is niet erg hoog, zo'n 1000 meter, komt dus wellicht niet boven de boomgrens uit, en volgens de kaart is de afdaling erg steil (wat ik niet prettig vind). Dan lijkt een meer noordelijke bocht langs de rivier de Salat leuker. Mijn verwachtingen komen ook uit: de vallei van de Salat is landelijk en oerstil; het is ook fijn om op het golvende parcours eens gewoon lekker door te kunnen fietsen. Langzaam verdwijnen de bergen uit het gezicht en als het dal breder wordt, lijkt het even of ik een enorme vlakte tegemoet rij. En ja, het is eindelijk mooi weer!

Als ik van de Salat af ga, is het gedaan met de vlakheid. Ik kom in bollig glooiend voorland van de bergen terecht, dat venijnig lastig om te fietsen is met dat onophoudende op en af. Elke helling is onvoorspelbaar en altijd steiler dan je verwacht, zodat je steeds te groot schakelt en op je adem trapt. En eenmaal voorbij het dorp Aspet wacht er toch nog een beklimming: de Col des Ares (797 m). De beklimming is niet lastig; zelfs in de zon draai ik de 32x24 vlot rond, d.i. 10 per uur. De hele beklimming lang ben ik weer moederziel alleen. Pas tijdens de afdaling kom ik voortdurend cyclisten tegen die de col langs de andere kant nemen, op van die springerig lichte racefietsen uiteraard waar je zo lekker *en danseuse* mee naar boven vliegt, lijkt het wel.

St.Bertrand-de-Comminges is eerder een kerk met een dorp dan een dan een dorp met een kerk. Boven op een steile rots midden in een vruchtbare vlakte staat een buitenmaatse kathedraal te pronken. Eromheen, in zover er nog ruimte was op de heuvel, en ook beneden bij de rivier: het snoezige dorp. De kerk is vooral beroemd om de houtsculpturen van de koorbanken binnen. Uiteraard is ze al gesloten als ik er, na de installatie en wasbeurt op de camping, tegen 7 uur aankom. Dus neem ik vrede met het terras van het Hôtel des Comminges tegenover de lelijke voorgevel van de kerk, waar de sfeer hangt van een zacht-zonnige najaarszomeravond. Het glas rosé past daar wonderwel bij.

Van St.Bertrand-de-Comminges naar Lourdes. 82 km.

Westwaarts van St.Bertrand rij ik door een stuk glooiend landelijk Frankrijk; het is er onwezenlijk stil en rustig. Als de weg weer een weinig in zuidelijke richting afbuigt, komen ze weer in het gezichtsveld, en dit keer met een *grandeur* die nieuw is: de Centrale Pyreneeën. Verschillende coulissen achter elkaar van steeds maar hogere toppen. Telkens opnieuw zijn er verbluffende veraf-panorama's en ik vraag me met enige ongerustheid af of je daar ook echt overheen kunt fietsen.

Het is een lastige rit vandaag, ook zonder cols. De hellingen zijn steil en nopen me herhaaldelijk tot de allerkleinste versnellingen. Ter compensatie zijn er ook lange, slingerende afdalingen. Na Bagnères-de-Bigorre kies ik voor de smalle, bochtige en langere D26 in plaats van voor de drukker hoofdweg, en wordt meteen getrakteerd op een onvriendelijk steile klim, waar ik zwoegend tegen 5 per uur tegenop kruip. Ik stop even in de schaduw en een vriendelijke cyclist, geïmponeerd door mijn

bagage, houdt halt om een praatje te maken. Over dat gewicht en vooral over die volumineuze tent. En over de route naar Compostela die hijzelf heeft gefietst. En hij stelt me gerust: eenmaal bij het hospitaal, even verder om de hoek, gaat het bergaf naar Lourdes. Dat is een hele opluchting voor me, maar blijkbaar hebben MTB-ers een afgezwakt gevoel voor helling, want ook na het hospitaal om de hoek gaat het nog lange tijd ferm, alhoewel minder steil dan voorheen, naar boven. Dan volgt nog een klimmend en dalend en grillig kronkelend stuk hoog boven op de flank van de heuvel, met alweer af en toe imposante vergezichten op de Pyreneeën, die me ervan overtuigen dat het toch de moeite was, deze D26. Uiteindelijk komt dan toch die beloofde afdaling, die inderdaad tot Lourdes aanhoudt, 10 km lang.

Lourdes. Al de ganse reis, en ook tijdens de voorbereiding: een bestemming die steeds de grootst mogelijke weerzin oproept, een stad waar ik normaal gesproken nooit heen zou willen gaan. Lourdes, dat is de smalle kant van het oude katholicisme, dat is het absurde irrationalisme van de godsdienst, een sage die tot bijgeloof is uitgegroeid, met bovenop de uitwassen van de toeristenbusiness, welig woekereend op de rug van andermans miserie. Maar op een tocht door de Pyreneeën is Lourdes moeilijk te vermijden. Gehard rij ik de stad binnen en voel mijn antipathie meteen bevestigd door de toeristische drukte en het gelanterfanter in de winkelstraten. Veel volk in deze *highlight* van het toerisme; ik hoor flarden van gesprekken in alle katholieke talen van de wereld, het West-Vlaams inclusief. Er is veel jeugd ook, vaak in uniform (zie je wel!) en veel rolstoelzieken en hele horden in het wit gekapte en geklede verpleegsters (natuurlijk!). Ik fiets aan de kathedraal voorbij en vang flarden op van psalmen en gebeden in alle talen.

Op de camping, die voor het eerst redelijk druk bezet is, richt ik mij tot de bewoners van een Belgische caravan. Ik wil weten langs welke zijde de zon 's morgens opkomt, zodat dauw en andere nattigheid op de tent snel verdampen kan. De eigenaars zijn vriendelijke Antwerpenaars, die me spontaan op een Stella en op Het Laatste Nieuws trakteren. Voor het eerst ervaar ik enig meevoelen met een eenzame reiziger. Dan komt het gesprek op de aan de gang zijnde staking in de oliesector: heel Frankrijk ligt stil als protest tegen de almaar gestegen olieprijs, had ik dat nog niet gemerkt? (Nee, geen krant meer in handen gehad, geen journaal meer gezien, stomkop.) Hun caravan staat dus stil, er is al een paar dagen geen druppel benzine meer te krijgen. Ik betuig mijn medeleven en prijs me gelukkig: ik produceer mijn eigen energie, gratis nog wel.

Toch had ik vandaag het gevoel dat die energie wat minder gul stroomt. Er zat minder animo in de motor dan gewoonlijk. Ik besluit daarom tot een koolhydraatrijk maal (zeg maar: *pasta*) als ik tegen de avond te voet naar de stad trek. Morgen immers wacht me de Aubisque.

Op weg naar een restaurant loop ik door de nu leeggelopen *cité religieuse*, waar de gezangen verstomd zijn en hooguit nog wat enkelingen rondstruinen. Onder een boom zit een groep jonge mensen een rozenkrans te bidden. Ik passeer de beroemde grot, waar de moeder van Jezus, *la mère vierge*, aan ene Bernadette Soubiroux verschenen zou zijn, en stel vast dat die grot er net zo uitziet als de replica ervan op de speelplaats van mijn eigen katholieke lagere school, 50 jaar geleden. De verpleegsters lopen wat kwieker rond, de dagtaak volbracht, de oudjes en zieken afgeleverd. Ik strijk neer op het terras van een pizzeria voor een glas *vino, dolce*, en hoor hoe in de gelagzaal van een aanpalend hotel een kwieke reisleader er de beuk inzet en zijn groep tot een forse meezinger weet te bewegen. Enigszins tegen mijn zin moet ik wel erkennen dat vele mensen er ontspannen bijlopen, wat in zo'n druk mierennest toch niet vanzelf spreekt.

Na het avondmaal slenter ik gezapig weer naar de camping, neem de weg langs de basiliek, dwars door de *cité religieuse*, en kom ongewild terecht midden in de avondviering. Op het grote plein, dat er straks nog zo goed als verlaten bijlag, verschijnt vanuit de basiliek een stroom mensen, een eindeloze stoet. Elk met een brandende kaars in de hand gaan de bedevaarders van de basiliek weg om op het einde van het plein langs de andere zijde terug te keren. Voorop het beeld van *la sainte Vierge*. Dan volgen ontelbare gehandicaptenwagentjes die door verpleegsters voortgetrokken of -geduwd worden. In die wagentjes jonge kinderen en tieners en volwassen tot oude en zelfs aftandse mannen en vrouwen, aan wier miserie de wetenschap geen uitweg meer bood en die hier alleszins troost en een onwaarschijnlijke genezing komen zoeken. Dan komen grote groepen pelgrims uit Italië, Oostenrijk, Frankrijk, Polen, uit Nederlands Limburg, uit Namur en Arlon. Ook hier invalidenwagentjes, door familieleden en vrienden omringd. Wat drijft deze mensen, deze geblondeerde Italiaanse schone, deze verweerde Franse grijsaards, om mee te draaien in dit carrousel en als in trance de gebedsformules te beantwoorden die in alle talen uit de luidsprekers schallen, en bij elk *Ave Maria* de kaars in de hoogte te steken, als bij een perfecte massaregie?

Ik sta er een kwartier, een halfuur langs de kant van de weg, en nog houdt de mensenstroom niet op. En ondanks mijn scepticisme voel ik me ontdaan en ontroerd door deze processie van de

menselijke wanhoop en solidariteit, waarin ik nu maar moeilijk het disneyland van de katholieke beweging kan zien, zoals sommige auteurs beweren. Ik moet erkennen dat de commercialisering, die in de gewone stad met zijn bazaars en souvenirshops overheerst, althans tot de *cité religieuse* niet is doorgedrongen, en dat de kracht van een misschien naïef geloof hier onaangetast verder leeft.

Er gebeuren te Lourdes genezingen die een raadsel voor de medische wetenschap zijn en waarvan een minderheid (de kerk is voorzichtig in die dingen) tot mirakel worden verklaard. Al blijf ik het daarmee moeilijk hebben: wat zou dat voor een god zijn, die uit de horden miserielijders er af en toe, willekeurig, eentje uitpikt en hem het grote lot van de genezing toekent, terwijl hij de anderen gewoon aan hun lot overlaat?

Van Lourdes naar Laruns. 65 km.

Vanuit Lourdes gaat het nu in twee dagen de Pyreneeën over naar Spanje. De eerste rit loopt via de Col d'Aubisque naar Laruns, een stadje midden in het hooggebergte. Vanuit Lourdes vertrekt een fietspad, een oude tramroute, die langs de rivier Gave de Pau biljartvlak tot Argel s-Gazost gaat, aan de voet van het gebergte.

De Aubisque beklim je langs de oostzijde in twee keer. Eerst moet je over de Col du Soulor, 1450 meter hoog. De beklimming is 7 kilometer lang en is met zijn stijgingspercentage van 7,5% in het begin tot 8,5% op het einde erg lastig, maar biedt van bij de aanvang schitterende vergezichten op de geleidelijk naderbij komende bergen. Op de pas zelf is er niks te zien. Na de Soulor gaat het zo'n 100 hoogtemeters omlaag en dan begint de klim naar de Aubisque, langs de beroemde *corniche*, een oude eenbaansweg die, hoog boven de diepe vallei in de steile flank uitgehakt, naar de pas kronkelt.

Bij het begin is het zonnig; naarmate ik hoger kom, ontstaat meer bewolking, maar die toch geregeld door de zon aan flarden wordt gescheurd. Een dalend koppel wenst me in het Frans, maar met een onmiskenbaar Nederlands accent, *bon courage* toe, en even hoger maak ik een praatje met een eenzame *Parisien* - in het hooggebergte is er duidelijk meer gevoel voor solidariteit onder fietsers dan in het vlakke land.

Aanvankelijk is de *corniche* niet erg steil en zit ik wat ontspannen rond te draaien tegen 13   15 per uur, na een tijdje echter gaat het grillig en stevig klimmen, en de laatste 2 km kruip ik tegen amper 5 per uur naar de pas. Maar uiteindelijk kom ik zonder problemen boven en voel me na een korte uithijgpauze snel weer fit.

Er is veel volk op de Aubisque, fietsers en automobilisten. Het panorama valt door de geringe zichtbaarheid wat tegen - met name langs de andere zijde valt alleen maar grijze soep te zien - maar het spel van wolken en zonlicht op de pas is wel boeiend: hoe de zon telkens weer stukjes van het landschap ontbloot, die dan weer door de mist worden toegedekt.

De afdaling is vooral in het begin te snel om plezierig te zijn; nadien gaat het lekker kronkelend dalinwaarts op een onberispelijk wegdek - dank u, Tour de France. Tot Laruns, waar ik voor een hotelkamer kies, want erg warm is het weeral niet, en ik voel de wat kinderachtige behoefte om mezelf eens te verwennen na zoveel nachten tentslapen. In het sympathieke L'Oukoulele vind ik een comfortabele *chambre d'hôte* en gratis parking in het schuurtje.

Van Laruns naar Jaca. 90 km.

Voor de oversteek naar Spanje is het weer me goed gezind: vanaf de ochtend straalt de zon aan een smetteloze hemel.

De col van vandaag is tevens ook de grens tussen Frankrijk en Spanje: de Col du Pourtalet. Hij is hoger dan de Aubisque: 1795 meter, maar - zo verzekert  en van de hotelgasten in L'Oukoulele me - lang niet zo zwaar. De man ziet er met zijn rondende buikje niet echt een kenner uit, maar zijn oordeel zal bewaarheid worden: de Aubisque en zijn kleine broertje de Soulor zijn op vele stukken heel wat steiler dan de Pourtalet. De aanloop van de col is de Vallée d'Ossau, die meer van een kloof dan van een vallei heeft, zo dicht schuiven de rotsen er tegen elkander aan. De helling is er zo flauw dat ik tegen 12   15 fluitend omhoog peddel. Een zachte rugwind helpt nog een handje. Kan dit wel klimmen worden genoemd? Pas na km 10, wanneer de kloof wat breder wordt, neigt de helling naar 5%, maar ook vanaf dan zullen wat zwaardere ( en keer tot 11%) en lichtere stukken (tot amper 2%) mekaar lekker opvolgen.

Enmaal boven de boomgrens wordt het landschap adembenemend mooi. De Aubisque was

groots, maar de bergen leken er verder weg dan hier, waar je het gevoel hebt er echt middenin te zitten. Vlak vóór de pas zijn er schitterende nabijpanorama's: geelgroene alpenweiden waarover schapen voetje voor voetje al grazend verder trekken. Ik spendeer er een flink eindje film aan.

De afdaling stelt wat teleur. Eerst gaat het te steil, zoals zo vaak; dan komt een rukkerige tegenwind vanuit de vallei tegen de bergen opwaaien, die me de rest van de rit, tot Jaca toe, weer de rug zal doen krommen.

Vanaf Biescas wordt de horizon weer laag: dit is de Aragonese vlakke. Het landschap wordt droger en geler en de dorpen liggen vaak op heuvels - om zoveel mogelijk wind te vangen? De hele omgeving is totaal anders dan wat ik totnogtoe gezien heb en de temperatuur is aardig opgelopen. Dit is Spanje, het warme Zuiden. De lust om te zingen bekruipt me.

Te Jaca ligt de camping er verwaarloosd bij, al staan er wat tentjes en zit er water in de leidingen, maar het geheel maakt zo'n treurige indruk dat ik toch maar naar de jeugdherberg op zoek ga. Die gaat pas om 7 uur open; dat betekent een uur wachten, gelaten en geduldig wachten, want ik heb het afgeleerd me te ergeren aan de kromme logica die achter openingsuren schuil gaat. Evenmin laat ik me afschrikken door de lange rijen gelijkvloerse houten barakken, waaruit de jeugdherberg bestaat en die associaties met straf- en andere kampen oproepen.

's Avonds eet ik voor het eerst in 4 dagen weer buiten - op een terras langs een verkeersdrukte laan weliswaar, waar Spanjaarden paarsgewijs of in groepjes hun avondwandeling maken. Het is toch een ander gevoel dan in Frankrijk.

Van Jaca naar Lumbier. 82 km.

Na al die Franse bergen van de voorbije dagen spreken de Spaanse tegenvoeters me wat minder aan. Ben ik niet aan een 'lichte' fietsdag toe, over zachtzinnig glooiend terrein bijvoorbeeld, en zal ik dus maar de Valle de Anso en de Valle del Roncal, twee valleien die vanuit de Aragonese vlakke de bergen in leiden, aan de kant laten? Ja ja, zeg ik tegen mezelf, leve de luiheid, en kies een meer westelijke route met als eindpunt het plaatsje Lumbier.

Luiheid loont: de volle eerste 40 km gaan constant dalend langs de Rio Aragon naar beneden, en ik haal met gemak 25 à 30 per uur. Na een uurtje dringt het besef door dat ik, als ik zo doorga, rond de middag ter bestemming ben. Nee, zo snel wil ik niet van die lekkere fiets af, dus ga ik opzettelijk wat inhouden, laat doorbollen op stukken waar ik ook wel een duwtje bij zou kunnen geven. Heerlijk is dat, zo lekker los over het terrein, de wind in de haren. Zowel links als rechts wordt de vlakke, met zijn gele velden en vlekken maquis, afgesloten door massieve, langgerekte bergruggen.

Bij het Embalse de Yesa, een stuwmeer dat zich over 15 km langs de weg uitstrekt, gaat de weg weer golven en is het lekkerluigevoel voorbij. Het landschap wordt uiterst mooi. Het meer staat laag en heeft aan zijn oevers een langgerekte, kleine zandwoestijn achtergelaten. Dode stammetjes en grillige twijgen, verwijzingen naar een bebost verleden, staan als geëst tegen de zanderige, helgele ondergrond. Langs de andere zijde van de weg vertonen de zandstenen heuvels de gesculptuurde erosievormen die eigen aan ze zijn. Ik vorder heel wat trager nu, ook doordat het ondertussen middag is en de temperatuur aardig is opgelopen. Voor het eerst deze reis heb ik het echt warm en steekt de zucht naar water op. De drinkbussen raken leeg en waar is de volgende bar? Als ik Lumbier om 4 uur binnenrij, voel ik me bezweet, bestoft, en zelfs wat vermoeid. De warmte heeft zijn tol geëist, ik moet nog wennen.

Het is weekend en wellicht daardoor was het vandaag wat drukker op de weg. De Spaanse wegen zijn onberispelijk glad en de grotere hebben meest een flinke schouder, waar je je veilig kan wanen. Wat wél ontbreekt, zijn stop- en pleisterplaatsen voor de vermoeide weggebruiker. De wegenbouw zit hier nog volop in de ban van de expansie, aan de kwaliteit van het leven wordt nog niet gedacht. Zo zoek ik me rond het middaguur suf naar een plekje voor de picknick, een plekje waar ik niet domweg met mijn gat op het grint of tussen de stekels moet zitten, maar nergens valt enige grazige plek of omgevallen boomstam te bespeuren, laat staan een heuse bank-met-tafel. Ik moet uiteindelijk van de weg af, een zijwegel in, om een hellend grasveldje met schaduwwerpende boom te vinden; de geitenkeutels neem ik er bij.

Net als ik Lumbier binnenrij, haal ik een andere fietser bij, een Nederlandse vrouw (dat is aan de Agu-tassen te zien), die zich eveneens naar de camping begeeft. Deze onverwachte ontmoeting biedt eindelijk nog een kans tot een praatje in mijn eigen taal. Zij is een week geleden vanuit de Picos de Europa, in het noordwesten van Spanje, vertrokken en onderweg naar huis, naar Amsterdam, waar ze over een paar weken wil aankomen. De dame is aanspreekbaar en best vriendelijk, maar als ik een paar

uur later fris en opgeknapt op het terras van de camping en in de ondergaande zon een biertje zit te drinken en dit dagboek bijschrijf, doet ze net of ze me niet ziet als ze vlak vóór me langs loopt. Is ze bang dat ik haar een glaasje zou aanbieden? Als ik even pols naar het avondmaal, is meteen duidelijk dat ze evenmin mee uit wil, want ze kookt haar potje zelf. Niet elke dag, zegt ze, en ze doet wat overdreven enthousiast over een *ensallada* van een halve week geleden. Zo eentje is het dus, spijtig toch en ik zeg het niet graag, maar de waarheid heeft haar rechten, het cliché ten spijt.

Jammer voor haar, want het avondmaal wordt het beste tot hiertoe: een stevige vissoep, een brochette met varkensvlees (veel) en frieten, en gebak toe, en zoveel wijn als je opkan. In mijn geval wordt een volle fles op tafel gezet, maar ik gedraag me en zorg ervoor dat ze niet meer leeg dan vol gaat lijken. De dienstertjes zien er aantrekkelijk uit en zijn nog aardig ook en niet al te glad, en voor het eerst is er ook wat volk in het restaurant: een hele groep deltavliegers, en wandelaars, en een drietal Franse cyclo-toeristen, die me geïnteresseerd vragen over vanwaar en hoe en waar naartoe. En dat alles voor de spotprijs van 2000 peseta's, dat is 500 BF!

Van Lumbier naar St.Jean-Pied-de-Port. 83 km.

Velden en wegen zijn van God en iedereen verlaten als ik de volgende ochtend, zondagochtend, aanzet; iedereen ligt nog te bekomen van de zaterdagavondiscotheek. Het is windstil en zachtwarm, en ook al is het landschap heel gewoon, een beetje leeg zelfs met niets dan golvende, zongeschroeiende graanvelden om me heen en een strakblauwe lucht boven mijn hoofd, plots gaat het besef door me heen: dit is het. Dit is het soort ervaring waar je het voor doet. Ik zet een volle borst op en zing zo luid ik kan, niemand kan me horen. Een tijd lang lijkt het of de wereld zo oneindig door kan gaan.

De weg volgt de rivier Irati en later de Urobi (je hoort het: dit is Baskisch gebied) en zal tientallen kilometers lang zo zachtaardig klimmen als voor een weg die naar een pas leidt, mogelijk is. Die pas is de Puerto de Ibañeta nabij het bekende Roncesvalles, en hij is 1057 m hoog. Het gulle randgeboomte werpt kwistig schaduw en de weg klimt onafgebroken, zodat ik gelijke tred hou met het klimmen van de zon en het door de hoogte niet te warm wordt. De weg is ouderwets smal, maar in prima toestand; wellicht komt het daardoor dat het de ganse lange ochtend voorwereldlijk rustig blijft. Onder de strafblauwe lucht wordt het een záálige fietsdag.

Te Aoiz pauze met *café con leche*. De bar bevindt zich toevallig vlak onder de kerktoren. Plots begint de klok ouderwets luid te beieren, en als op dit teken stromen opeens van overal de kerkgangers toe, meest vrouwen van middelbare leeftijd. Het is een tafereel dat me naar mijn prille jeugd terugvoert en me op een sentimentele manier ontroert.

Vanaf Burguete wordt alles anders. Het is na de middag dan, en de zondagsrijders zijn in actie getreden. Langs de fraaie hoofdstraat van het stadje, op de pleintjes en in de bars, overal zijn de dagjesmensen voluit aanwezig en bedrijvig. Ook in het nog wat hogere Roncesvalles is het toeristisch druk; ik zoek vergeefs één lege stoel op een terras om mijn doortocht in deze historische plaats wat allure te geven, maar moet vrede nemen met een strookje gras langs de wegkant, boven op de pas zelf, bij het monument ter ere van de dappere Roeland.

Want op deze plaats was het dat in het jaar 778 de achterhoede van het leger van Europa's eerste keizer, Karel de Grote, in de pan werd gehakt. De historische betekenis van deze nederlaag is onbeduidend, maar het Franse Chanson de Roland heeft de gebeurtenis opgeblazen tot de dimensie van een echt epos, met Roeland, de leider van de achterhoede, in de tragische glansrol. Het Chanson de Roland is overigens een opmerkelijk geval van geschiedenisvervalsing, want Roelands leger werd niet door moslims uit Spanje, zoals ikzelf nog heb geleerd, maar door Basken in de pan gehakt, Basken die niet tevreden waren over de belastingen die Karel hun had opgelegd. Altijd nogal eigenzinnig geweest, die Basken, en ook toen niet vies van guerrillatactieken. Uitkijkend van op de pas vraag ik mij trouwens af hoe Roeland hier in een val kon gelokt zijn. In mijn visuele voorstelling (gevoed door de Artis-Historiaprenten van mijn prille jeugd), zie ik een uit wonden bloedende Roeland met stukgeslagen maliënkolder en een van bloed lekkend zwaard zijn trompet aan de mond zetten om met zijn laatste adem het gros van het leger te hulp te roepen, steun zoekend tegen een naakte rots in een woest gebergte. Nu is er niets zo rond en groen als de Puerto de Ibañeta boven Roncesvalles. Geen rotsdecor dus voor Roelands heldendood, maar bomen, en achter elke boom een vaardige boogschutter, die de onderdoor voorbijtrekkende achterhoede vakkundig decimeert. Zo zal het zijn gegaan. Misschien heeft Roeland niet eens een tegenstander van man tot man in het gezicht gekeken.

Sinds de grens met Navarra is de tweetaligheid opgetreden: Baskisch naast Spaans. Verkeersborden en opschriften op winkels zijn tweetalig en, naarmate ik vandaag verder noordwaarts trek, steeds vaker uitsluitend in het Baskisch. Ik hoor ook mensen die deze taal spreken, die in niets op Spaans lijkt en met geen enkele andere Europese taal verwant is. Ik weet niet goed wat ik over het nationalisme van de Basken moet denken. De terroristische aanslagen van de ETA, die niet door een meerderheid van Basken moreel gesteund worden, doen me gruwen. Anderzijds getuigt het alleszins van cultureel zelfbewustzijn dat een kleine minderheid als de Basken zich tot vandaag tegen de suprematie van wereldtalen als het Frans en het Spaans heeft kunnen handhaven.

Even voorbij de pas ligt de grens met Frankrijk. Na een lange afdaling over goede wegen met brede bochten, kom ik aan in St.Jean-Pied-de-Port. Na de installatie op de camping zoek ik tegen de avond een terras, waar ik bij een *vin doux* dit dagboek bijhoudt. Het is het gebruikelijke vooravondritueel deze dagen. De zondag loopt dan op zijn einde, de weekendmensen druipen één na één af, het terras loopt langzaam leeg. De voorbije dagen waren, mede door het schitterende nazomerweer, het inspirerende landschap en, ja, ook dat tikkeltje Spaanse dat je in Frankrijk niet hebt, erg lonend.

Slechts één smetje blijft: ik ben alleen in een wereld van paren. Als ik dan merk hoe onverschillig velen met mekaar omgaan, zich amper bewust lijken te zijn van mekaars gezelschap, lijkt me dat zo'n spijtige verspilling. Slechts af en toe kom ik een stel tegen met échte wederzijdse belangstelling. Maar ook dan hou ik me goed.

Van St.Jean-Pied-de-Port naar St.Jean-de-Luz (Socoa). 80 km.

Frans Baskenland heeft een reputatie van regen, mist en lage wolken. En ja, meteen de eerste ochtend hangt een dichte nevel over de camping, de tent is vanbinnen en vanbuiten bedruppeld, alle kleren voelen klam aan als wasgoed dat voortijdig van de drooglijn is gehaald. Mits lang rekken en een volgehouden langzaam-aan-actie slaag ik erin om met min of meer droge spullen te vertrekken, maar het is dan al 11 uur. De nog steeds natte handdoek siert als een vlag mijn achterbagage.

De route van vandaag loopt door het échte Baskenland, en dat zowel langs de Franse als de Spaanse kant van de grens. Na zo'n 15 km is er een col die Frankrijk van Spanje scheidt, de Col d'Ispéguay. Hij is amper 650 m hoog en telt 500 klimmeters vanaf St.-Etienne-de-Bigorre. Het is zo'n col waarop je amper attent bent als je de planning maakt. Maar op het terrein voelt hij met zijn gemiddeld stijgingspercentae van 6,5% aan als een echte col, en zijn respectabiliteit wordt nog eens benadrukt door graffiti op het wegdek aan het adres van Olano, Virenque en Lutenberger. Is de Tour hier ooit gepasseerd? Of veeleer de Ronde van Baskenland? Alleszins zal ik voor deze laatste voortaan wat meer respect opbrengen, want het is op deze 'kleine' Col d'Ispéguay dat ik voor het eerst mezelf tegenkom. Te veel alcohol gisteravond? Of komt er wat slijtage op de motivatie, deze tiende fietsdag op rij? Of zijn subtiele psychische factoren in het spel: de nare angstdromen van vannacht, of onderdrukte triestheid na het telefoontje naar huis gisteren? Alleszins kost de beklimming me meer moeite dan ooit en kan ik niet genieten van het ondanks de geringe hoogte spectaculaire berglandschap.

Of is het gewoon de drukkende warmte, de vochtige, windstille lucht? De ochtendmist is nu opgelost, de flarden grijs tussen de bergen zijn verdund tot een blauwig waas dat alle contrasten nivelleert en door de zon wordt verhit tot een warme soep. Bij elke inspanning breekt het zweet me uit.

Boven op de col is er een gebouw dat zowel bar als restaurant als supermarkt is. De laatste verkoopt hoofdzakelijk grensgevoelige producten als leder, alcohol en Baskische souvenirs. Dit soort handel zal ik trouwens ook bij de volgende, Spaans-Franse grensovergang tegenkomen. Blijkbaar zijn er toch nog gevoelige prijsverschillen tussen de landen.

Na 25 kilometer op Spaanse bodem rij ik weer Frankrijk binnen. En meteen verandert alles. Vooreerst wordt alles wat sjofeler: de huizen en plantsoenen lijken wat minder gesoigneerd, het asfalt wordt bobbelig. En ten tweede: de auto's zijn er weer. Vanaf de kleine grenscol, waar de parkings van de grenssupermarkten tjokvol staan, tot aan de zee beweeg ik me temidden van een niet aflatende autofile. Ik begrijp dat de olieperikelen in Frankrijk ondertussen opgelost zijn (de distributie is er dagenlang door stakingen gehinderd) en vermoed dat de Fransen de opgelopen frustraties zo snel mogelijk willen wegwerken door als gekken rond te gaan rijden. Het maakt mijn *arrivé*e op de kustweg langs de Côte Basque minder indrukwekkend dan ik me had voorgesteld.

Naarmate die kust naderbij komt, wordt de hemel eerst grijs en daarna grijs. Uiteindelijk lijkt het of ik een mistbank binnenrij. Het is wel warm (een thermometer wijst 26° aan) en op het strandje van Socoa liggen behoorlijk wat mensen te 'zonnen' in de warme nevel. Toch is een en ander niet echt

opbeurend na zoveel dagen volop zonneshijn, en als ook de camping verlaten is en een deprimerende indruk maakt, overvalt me iets wat op triestheid lijkt. Gelukkig is de douche warm en in het stadje, dat er 's avonds verlaten bijligt alsof het winter was, is er een restaurant met behoorlijk eten.

Rustdag te Socoa.

Enigszins tegen heug en meug dus, maar in de overtuiging dat een dagje zonder fiets mijn lijf en ook het koppeke goed zal doen, besluit ik de geplande rustdag-aan-zee toch maar op te nemen. Tenslotte is dit de kust van de Atlantische Oceaan; ik ben halfweg de cirkel, morgen keer ik naar het oosten terug, naar de *méditerranée*, en dan kan ook het aftellen beginnen.

Om het keerpunt extra te benadrukken maak ik een lui tochtje langs de Corniche Basque, een spectaculaire kustweg die hoog boven het strand tot Hendaye, bij de Spaanse grens, loopt. Indrukwekkend genoeg, maar het overdrukke verkeer verpest alles. En het fietsen zint me niet vandaag. Zo zonder einddoel lijkt rondtoeren me behoorlijk zinloos.

Op de camping staat er plots een man bij de tent. Hij is verwonderd, zegt hij, dat ik alleen reis, is dat wel fijn? En meteen, zonder mijn antwoord af te wachten, stort hij zijn hele verhaal over me uit. Hij woont hier op de camping, en drie weken geleden heeft zijn vrouw hem abrupt in de steek gelaten. Ze ging op bezoek bij haar moeder en belde dat ze niet meer terugkwam. Zomaar pardoos. Ze had een andere vent ontmoet, zegt hij, iemand die ze al van haar jeugd kende en nu vrij was gekomen. Ik betuig mijn medeleven. En we waren nochtans gelukkig, bezweert hij, alles ging goed tussen ons, en hij voegt er nadrukkelijk aan toe: in alle opzichten. Hij begrijpt het niet, maar beseft wel dat ze het zorgvuldig gepland heeft. Kijk, zegt hij, je leeft 11 jaar samen en alles gaat perfect, en dan opeens blijkt dat de andere al die tijd toch een vreemde voor je is geweest. Hij is er kapot van, zegt hij, in die drie weken is hij 14 kilo vermagerd. Ik wens hem sterkte en vraag of hij dan geen job heeft, om al dat gepieker van zich af te zetten? Nee, maar hij neemt zich voor om terug te keren naar Duitsland, naar Düsseldorf, waar hij 15 jaar geleden alles in de steek heeft gelaten om hier in het Zuiden te komen leven. Ik bekijk hem verwonderd: een Duitser? Hij is blond, maar overigens ziet hij eruit en praat en gedraagt zich als een echte *Süd-Ouestois*. In de loop van de dag zal ik hem nog eens tegenkomen, in de plaatselijke bar.

's Middags trek ik naar het strand onder een gesluisde zon, die een heel wit licht en bijzonder veel warmte geeft en pijn doet aan de ogen. Er zijn geen schaduwen. En ja, geleidelijk loopt het strand gezellig vol. Mensen van alle leeftijden, op schoolgaande jeugd na, ik betrap me erop steeds weer geniepig naar de verleidelijke vrouwen te gluren. Ik strek me uit in het licht, begeef me te water telkens als de zon toch even door het grijs priemt en de lucht even opwarmt, gun het beproefde lijf het zalig nietsdoen dat het verdient. Morgen begint de terugkeer. Weg van deze natte, grauwe oceaan en in de hoop op nog meer van de zuiderse zon die ik een paar dagen heb mogen smaken.

Terug: van atlantique naar méditerrannée

Van St.Jean-de-Luz naar Mauléon-Licharre. 102 km.

Met een halve kilo bagagegewicht extra aan waterdamp (in de kleren, de handdoek, de slaapzak en vooral in de tent) fiets ik in het zachte, zilverige ochtendlicht nog een laatste keer langs het strand van Socoa, waar de eerste wandelaars verschijnen. De hemel is wit, maar de zon schijnt. Ik knik even goeiedag tegen de oceaan en duik dan de drukte van St.Jean-de-Luz in. Verder landinwaarts wordt het wat zonniger, maar het licht blijft gesluisd en in de dalen hangt overal weer het blauwe waas van waterdamp.

Ik rij door Frans Baskenland; de opschriften zijn ook hier tweetalig. Het landschap is felgroen, met landhuizen en boerderijen en buitenverblijven, zo talrijk dat ze een mozaïek vormen van witte vlekjes tegen de groene achtergrond. Opmerkelijk is ook de uniformiteit van de woningen, onveranderlijk met bebloemd balkon en menierood geverfde poorten, deuren en luiken. Terwijl in Vlaanderen iedereen een stukje van zijn eigen ziel in vooral de buitenkant van zijn woning stopt - met alle excessen, wansmaak en praalzucht vandien - heerst hier een rustgevende, smaakvolle uniformiteit. In plaats van op

te scheppen met eigen smaak en status identificeert men zich hier met de deugdelijkheid van de traditie.

Het wordt de dag van de kammen. Eerst in het bos van Ustaritz en ook later nog twee keer op plekken die geen naam dragen fiets ik langdurig boven op de kam van een heuvel, wat verre, wazige panorama's oplevert; zelfs de verre Pyreneeën tekenen hun contouren af. Wel gaat het, alhoewel er geen colletjes zijn, voortdurend straf omhoog en omlaag, zelfs de bergversnellingen komen eraan te pas. De term 'platteland', waarmee we in Vlaanderen een landelijke streek aanduiden, is hier niet van toepassing. Hier is het platteland zeer landelijk, maar hoegenaamd niet plat, hier is fietsen nauwelijks minder lastig dan in het hooggebergte. Wie in één ruk 1200 m klimt, heeft een serieuze col in de benen, waarover in de stamkroeg heroïsche verhalen kunnen verteld worden. Vandaag klim ik op zijn minst 12 keer 100 meter, met percentages van 8 à 10%, op en neer gaand als een yoyo tussen zeeniveau en 320 meter, en daar valt niet over op te scheppen. Maar je wordt er wel even moe van als van de Tourmalet of de Ventoux.

De camping van Mauléon-Licharre is netjes onderhouden, het sanitair schoon, het gras gekortwiekt, en de *patronne* getroost zich de moeite me bij mijn tentje te komen opzoeken om de formaliteiten te regelen (bij aankomst was het kantoortje dicht). In de meeste gevallen was dat tot hertoe anders. De terreinen dragen sporen van najaarse verwaarlozing: kale plekken, gevallen bladeren, opgeschoten gras, smoezelig sanitair. En bij aankomst is er meestal niemand te bekennen, niemand die notitie van je aankomst neemt. Kamperen is in september lichtjes deprimerend. Hier is dat dus anders, al zijn net zo goed 9 van de 10 plekken leeg. Bovendien is de *patronne* erg aardig, met minder van die gladgestreken vriendelijkheid die in Frankrijk troef is, en maakt ze me een compliment met mijn keurig klinkende Frans. Genoeg voor een kortstondig goed gevoel.

In de stad gebruik ik het avondmaal op de binnenkoer van wat voorheen een klein Dominicanenklooster is geweest en nu een aardig hotel is geworden. In het midden staat nog de vroegere fontein, nu tot bloembak gedegradeerd. Een klein, engelachtig meisje rijdt er rondjes op een driewieler, door de bezorgde moeder constant achternagezeten.

Van Mauléon-Licharre naar Lestelle-Bétharram. 85 km.

Van de ochtend van deze dag herinner ik me de frisse lucht, de heilige coulissen in de nevel, de zalige buitenrust. Halverwege de voormiddag neem ik een *petit café*, sterk maar niet bitter, op het afschuwelijk verminkte marktplein van Tarbets, dat helemaal vol met asfalt is gegoten en waar auto's kriskras door elkaar overal vóór en tegenaan geparkeerd staan.

Van de middag blijft vooral het Bois du Bager, tussen St.Christau en Arudy me bij. Het bos strekt zich uit over zo'n 20 km en de weg loopt er dwars doorheen. Dat wil zeggen: hij draait en slingert, wipt omhoog en duikt omlaag. Het asfalt hotst en botst dat het een aard heeft, en er is de godganse tijd geen ene moer te zien behalve struiken en bomen, en dan niet eens van die grote woudreuzen, maar ordinaire acacia's en jonge eiken. Vooral het gerafelde, bobbelige wegdek en de niet in te schatten hellingen zijn ergerlijk; ik schakel steeds ofwel te klein ofwel te groot, kruip trekkend en steunend omhoog en stuiter springerig de hellingen af. Na een kwartier vergeet ik compleet waar ik mee bezig ben, mijn bewustzijn wordt een duister vacuüm. Dit bos is een afknapper, die tot Louvie-Juzon aanhoudt, 2 uur lang.

Deze tweede dag verliest het Baskenland veel van de landelijke schoonheid die het gisteren nog had. Het is een dag met veel maïs langs de weg, en maïs is de plant van de saaiheid. Niet slechts omdat het beestenvoer is, maar vooral omdat het net meer dan manshoog wordt, waardoor het elk uitzicht afschermt. Maïs is prozaïsch en banaal, het is de plant van de nuttigheid en het economisch gewin.

Valt er dan niets fijns te melden? Jawel: het is stilaan prachtig weer geworden! Lekker warm is het nu, met volop zon, de lucht is strakblauw, 's avonds eet ik weer buiten. Met het Baskenland laat ik ook de Atlantische vochtigheid achter me.

Tegelijk noteer ik de eerste tekenen van de herfst. Tussen het dichte groen verkleuren hier en daar boompertijen langzaam in geel of bruin. De naderende herfst is ook de camping van Lestelle niet ontgaan, want die sluit morgenochtend zijn deuren. Ik ben er dus werkelijk de allerlaatste gast van dit seizoen, mijn duik in het zwembad is de laatste die rimpels in het water trekt. De nazomer is erg kort, hier in Frankrijks diepe Zuiden.

Lestelle-Bétharram is niet meer dan een klad huizen langs beide zijden van een doorgaande verkeersweg, waar het verkeer vrije doorgang heeft en de voetganger letterlijk in de goot belandt. Het terras van het restaurant bevindt zich aan de andere zijde van de goot; de auto's zoeven op 2 meter langs de tafels. Ik zoek een plekje op de verste kant, met uitzicht op de lieflijke vallei van de Gave de

Pau, de beek waaraan ook de camping ligt.

Van Lestelle-Bétharram naar St.Béat. 108 km.

Net als gisteren wordt het vandaag een overgangsrut, die me tot aan de voet van de centrale Pyreneeën moet brengen, maar het terrein laat zich lichter fietsen dan in Baskenland. Alleen rond het oude klooster met de prachtige naam Escaladieu - hier klim je als over een ladder naar God - is het lastig, want het ligt in een idyllische, maar erg diepe vallei. Eenmaal daar doorheen zijn de laatste 60 km zelfs min of meer vlak. Ook na Montréjeau, als ik het voorwiel weer zuidwaarts naar de bergen toe keer, volgt de weg getrouw de Garonne, zodat tot het einde toe flink kan doorgefietst worden.

Daar waar de bergen van twee kanten tegen elkaar opbotsen en de vallei van de Garonne afsluiten, ligt St.Béat. Het lijkt wel de slechts denkbare plaats voor een dorp, want er is amper ruimte tussen de loodrechte rotswanden en de rivier. In de winter valt hier amper zonlicht binnen. De plek doet bij het binnenrijden stoffig en naargeestig aan. En de twee campings, volgestouwd met stacaravans, de meeste onbewoond, maken een sombere, doodse indruk. Ik kies voor de *municipal* en betaal 24 FF voor elementair comfort.

St.Béat telt één restaurant. Het is geen écht restaurant overigens, veeleer een eetcafé, met kale tafels in een kleine ruimte rond de toeg. De keuken is boers, pikant en vetig, de bediening primair. De biefstuk gaat schuil onder een centimeterdikke pepersaus. De kaasschotel achteraf omvat 2 regionale, maar identiek smakende kazen. Wel zijn de hoeveelheden royaal en is de wijn inbegrepen. Boven de bar staat de televisie aan: een ergerlijk amusementsprogramma met reclameblokken van wel 10 minuten, hoe bestaat het! Tussendoor passeren licht aangeschoten mannen langs de toeg.

Als ik in het donker terugkeer naar de camping is de doorgaande weg die gelijk ook het *centre ville* is, verlaten. Geen mens, geen hond, geen auto zelfs. Alleen aan de Bar du Soleil hangen enkele mannen te drinken. Af en toe dendert een vrachtwagen door de stilte, op weg naar Lerida, Spanje. Langs de Garonne is het kil; ik rits mijn fleece tot onder mijn neus dicht. St.Béat: twee rijen huizen tussen de rotsen, Frankrijks grauwe achterkant.

Van St.Béat naar Estერი d'Aneu. 80 km.

Ik neem de N125 naar Spanje, die voor fietsers eigenlijk niet aangeraden is omwille van het drukke vrachtverkeer. Maar het is zaterdag, geen camions vandaag, zodat het naar verhouding rustig is. Deze N125 volgt tot Vielha de Garonne, die na de grens gewoon Garona heet. Er is dus veel vals plat, en met de zachte meewind gaat het stijgen erg vlot; ik haal zonder moeite snelheden van 11 (zelden) tot 18 (vaak) per uur.

Na 10 km passeer ik de grens; die valt hier niet samen met een col, en aanvankelijk is ook aan niets te merken dat ik in Spanje ben. In Vielha ga ik van de N125 af, want even verder is er de bekende, 5 km lange en fietsonvriendelijke tunnel. Ik volg de Vall d'Aran, die me naar de Port de Bonaigua zal leiden, het hoogste punt van de hele reis: 2072 meter. Het startpunt St.Béat ligt op 500 meter.

De Vall d'Aran is erg geschikt voor de wintersport, en dat hebben de Spaanse bouwpromotoren en de horeca begrepen. Na Vielha volgt het ene vakantiedorp op het andere, en hogerop zijn er skistations te zien. De sterke bouwactiviteit maakt dat de vallei voor de natuurliefhebber om zeep is: overal hopen puin en omgewoeld terrein en altijd staat er wel een elektriciteitsmast of skilift in het gezichtsveld. En de vakantiedorpen en skioorden maken, als altijd, een sombere indruk met hun grijze natuursteen en leistenen daken. Nee, de Vall d'Aran is om zeep, hier zijn de projectontwikkelaars aan de macht.

Tijdens de beklimming van de Bonaigua raak ik in het kielzog van een grote groep jonge mensen die met de MTB over de pas gaan. Als ik ze bij een bronnetje tegenkom, merk ik dat ze Catalaans praten. Ze gaan iets sneller dan ik. Wat wil ik ook, zo'n fitte jonge blagen met maar een klein rugzakje en 30 jaar minder te torsen. Ik zal hen op de pas terug tegenkomen, waar zij mij en ik hen assistentie verlenen bij het maken van de obligate foto's. Sympathieke jongelui, die zich niet te beroerd vinden voor een pretenteloze, maar toch aansprekende fysieke inspanning, en voel ik daar een steek van jaloezie als ik merk hoe joviaal ze met elkaar omgaan?

En dan de klim zelf. Ook na Vielha is het niet meteen fors klimmen; wanneer gaat het nu eindelijk beginnen? vraag ik me af. Pas vanaf 20 km vóór het einde, vanaf Salardú, gaat het steiler

omhoog. Maar het weer is perfect - ergens wijst een thermometer 21°, maar in de zon voelt het lekkerder aan - en bovendien: stilaan heb ik toch ook een en ander in de benen. Meestal duw ik de 1x1-versnelling, dat is dus 7 km per uur, en dat zonder afzien, zonder kramp in rug of nek en zonder in het rood te gaan. Naar het einde toe, in de haarspeldbochten vlak onder de pas, moet ik nog een paar keer terugschakelen, maar toch kom ik verrassend fris op de pas aan. Port de la Bonaigua, 2072 m.

Landschappelijk is de pas maar doordeweeks. Er zijn 2 bars en een skilift. De ene bar is door loslopende paarden ingenomen, de andere ligt weinig gelukkig op een plek vanwaar hoegenaamd niets is te zien. Ik rij wat over en weer op zoek naar het mooiste plaatje en kijk ietwat bezorgd naar de enge vallei aan de andere kant, waar de weg in afdaalt en die nu al in de schaduw ligt. De afdaling is steil, maar de weg is uitstekend als overal in Spanje, met goed inschatbare haarspeldbochten. Aanvankelijk is het fris, maar naarmate ik afdaal (en dat gaat snel bij 40 à 50 per uur) warmt het weer op. Te Esterri d'Aneu kies ik voor een kamer in de Fonda Agusti, op een snoezig pleintje bij de kerk.

Van Esterri d'Aneu naar La Seu d'Urgell. 86 km.

Op de kaart valt af te lezen dat het na Esterri d'Aneu nog 30 km stroomafwaarts gaat langs de Pallaresa. Dat wekt de verwachting van zacht genietend inrijden, speels meepedaleren met de rivier. Aanvankelijk klopt het ook, maar als de vallei enger wordt en de rivier woester gaat kolken, steekt een tegenwind op die geleidelijk in kracht toeneemt. De zondagse rivier-afvaarders, die op vloten de schrik van hun leven ervaren, hebben daar natuurlijk geen last van, maar de eenzame fietser, die het op eigen kracht doet... Ach die wind! Hij wordt zo hard dat ik op zacht dalende stukken moet bijtrappen om niet stil te vallen, op vals plat de rug moet krommen en als het even omhoog gaat, moet leuren en sleuren om over het bultje heen te raken. Mijn humeur zakt. Te Sort, na 2 uur en 30 km, kan er geen glimlach meer vanaf.

Te Sort mag ik uit de kloof weg, richting La Seu d'Urgell, en meteen valt de wind weg. De route gaat via een col met de veelbelovende naam Coll del Cantó. De kaart vermeldt geen hoogte; ik neem aan dat het een laag colletje zal zijn. De aanzet van de beklimming is wel stevig, maar dat heb je vaak met cols, en bovendien ben ik veel te opgelucht dat ik van de wind af ben om me over wat dan ook zorgen te maken. Nog liever bergop dan tegenwinds. Opeens zie ik het weer zitten en kijk, het klimritme zit er goed in. Maar na een vol uur zit ik nog steeds tussen de haarspeldbochten en van een pas is nergens een glimp te bespeuren. Het vermoeden begint te rijzen dat deze Coll del Cantó niet zo'n lichtgewicht is als ik had gedacht. Na twee uur klimwerk begint het allemaal pijn te doen, de rug, de nek, de benen zelfs, zodat weer de existentiële vraag opduikt waar ik in mijn meest deplorabele momenten wel eens last van heb: waarom, waarom toch? Waarom toch dat afzien als het leven elders zo makkelijk kan zijn? Pauzeren helpt natuurlijk, maar o die pijn in de benen als je weer met verzuurde spieren vertrekt! Uiteindelijk komt er toch een pas en blijkt deze Coll del Cantó 1725 m hoog te zijn, dat is bijna zo hoog als de Aubisque. Sinds het vertrek te Sort heb ik 1000 meter geklommen.

Ook het landschap wil niet mee: de hele klim lang worden alle panorama's door de heiligheid uitgevlakt. Pas naar het einde toe wordt het boeiender, vooral door de desolaatheid van de scène - vele, de meeste, dorpen zijn verlaten, de muren in puin, de daken ingestort. Eenmaal over de pas is ook die rukkerige wind er weer, die je soms, bij de hoge snelheid die je in een afdaling maakt, dreigt onderuit te halen.

Ik overnacht te La Seu. Op zoek naar een avondmaal beland ik op het terras van bar-pizzeria-restaurant Terassa. Eenmaal goed en wel gezeten kijk ik om me heen en merk dat dit terras er blijkbaar een punt van maakt om alle buitenlandse toeristen als motten om een lamp naar zich toe te trekken, mezelf niet uitgezonderd. Het terras is met zijn gelig licht (in plaats van de gebruikelijke neonlampen) en tentdak dan ook een pak gezelliger dan de andere, al rijden hier net als elders de auto's de pizza onder je neus vandaan. Er zitten veel Engelsen en een Nederlands stel. Waar buitenlanders samenhokken en inlanders wegblijven wordt meestal slecht gegeten. En inderdaad, de *primer plat* (spaghetti) is ronduit afschuwelijk; ik neem hem in als een medicijn, omwille van de koolhydraten die ik nodig meen te hebben. De *segundo plat* bevestigt de eerste. Een triest einde van een teleurstellende dag.

Van La Seu d'Urgell naar San Llorenç. 78 km.

's Nachts heeft het zitten rommelen en weerlichten: onweer in de bergen; op een bepaald moment is het ook zachtjes gaan regenen. Veel onzekerheid dus bij het ontwaken: moet ik niet veeleer naar de vlakke,

zuidwaarts, in de hoop op gunstiger weer, of hou ik toch maar vast aan het dwars-door-de-bergen programma?

De weg die in zuidelijke richting doorheen de Garganta de Oranyá loopt, een kloof die me maar matig boeien kan, is evenwel een drukke verkeersader. Mét een smal schoudertje weliswaar, maar toch ben ik bang elke keer als zo'n vrachtwagenkolos rakelings langs me heen scheert en de luchtverplaatsing me een bonk geeft. Na 25 km kies ik dan toch maar voor het gebergte en sla oostwaarts af richting Berga. Onderweg is er een pas, de Coll de Joug, 1460 meter slechts.

Meteen ben ik blij om mijn besluit. Alle verkeer valt in één klap weg, het asfalt is prima en het landschap van bij de eerste meters verrassend. De bergen zijn scherp gekarteld, er zijn massieve rotswanden met oker in grijs, er zijn kleine dorpen op hallucinante hoogtes of in verbijsterende dieptes. De reisgids maakt gewag van Shangri-La-achtige dorpen, wat beslist overdreven, maar ook niet helemaal fout is. Ik passeer een bord met de mededeling dat ik het land van de arend betreed. Het is bladstil de hele tijd; er is alleen het geluid van de zacht roterende ketting, verder niets. Kortom, de eerste 20 km, tot Cambrils, kunnen tot de mooiste trajecten van de hele reis gerekend. Ook het klimmen gaat vlot, de helling is altijd zacht genoeg om een behoorlijke 8 à 11 km aan te houden.

Het lastigst zijn nog de vliegen. Zo'n stel vliegen kan kilometers lang met je meegaan, voor je ogen zwermend, op je wang zittend. Slaan en wuiven helpen nauwelijks, alleen een flinke bries kan ze verjagen, maar die is dit keer niet erg geneigd een handje toe te steken.

Nadien gaat de weg hoog op de flanken van de bergen op en af golven. Ondertussen is het al namiddag. In de verte is meer nevel opgekomen en rond de toppen van de Serra del Port del Comte, waar ik onderdoor rij, hebben zich donkergrijze wolken gevormd, waarachter de zon meer en meer schuilgaat. Rechts van mij daarentegen, vanuit de vlakte waar ik tientallen kilometers ver inkijken kan, straalt een verblindend wit licht op. Ongerust speur ik naar de wolken. Daar is een arend! Hij zweeft in grillige cirkels boven me en even later op gelijke hoogte met me mee langs de valleikant. Die heeft geen moeite met de bergen! Maar ook ikzelf weet van geen vermoeienis. Is het die rotspaghetti van gisterenavond die wonderen doet? Ik hou het toch maar op de zachtere helling, de frisse temperatuur nu, en op mijn zuinige rijstijl: tijdig terugschakelen als het steiler wordt en niet té gauw weer naar een grotere versnelling als de helling wat afvlakt. Nee, dit is een droom van een col.

Alleen is het allengs frisser geworden. Het is geen goed weer, besef ik nu, is dit Spanje wel? Boven op de top, met een verbluffend zicht op San Llorenç beneden in de schaduw van het diepe dal en tegen de achtergrond van gekartelde bergen, die nog net het laatste zonlicht vangen, trek ik dan ook alles aan wat warmte biedt, en zoef over de perfecte weg naar beneden.

Van San Llorenç naar Vic. 96 km.

's Morgens is de lucht potdicht; het regent. Volgens de meteo trekt een depressie met regenzone over West-Europa, Noord-Spanje inbegrepen. De Pyreneeën spelen hun rol van scheidsrechter tussen Noord en Zuid dus niet. Als het ophoudt met regenen, vertrek ik, richting Berga. Eerst daalt het wat, dan gaat het weer gestaag omhoog. Naarmate ik hoger kom, zakken de wolken als een deken over me neer. Er is weinig licht; soms lijkt het of de avond valt, dan weer of een prille dageraad kiemt. De naaldbossen zijn zwartblauw. Af en toe valt wat nattigheid, maar ook daarzonder zuigen de *cushions* rond het stuur de waterdamp op; alleen waar ik mijn handen zet, blijven ze droog. Tenslotte kruip ik de wolken in; het is net niet donker genoeg om de lamp aan te steken. Bovenop de pas is er een kleine, rechte tunnel van zo'n 100 meter. Alle wind die van de andere kant komt, blaast er als in een windtunnel doorheen. Langs de andere zijde is de mist nog dikker, maar tijdens de afdaling naar Berga zak ik als in een vliegtuig uit de wolken naar de aarde. Het grijze, felle licht uit de vallei zuigt me als een mot naar zich toe.

Beneden schijnt (even maar) de zon. Toch besluit ik om niet de geplande route naar Olot te volgen (oostelijk, door de bergen) maar meer zuidoost te gaan, in de hoop dat ik in de lager gelegen vlakte meer zon en warmte tref. Dat lijkt aanvankelijk ook te lukken. Er zijn brede opklaringen, veel witte wolken en een vleug van warmte als af en toe de zon doorbreekt. Het rotsige landschap, bezaaid met grote granietblokken, waartussen de bomen moeite hebben om te wortelen, is best genietbaar. Toch blijft het slechte weer, dat zich boven het gebergte teruggetrokken heeft, van zich laten horen. Er klinkt wat ver gerommel of een donderslag soms, dan weer waaien dikke druppels in mijn nek of schuift een inktblauwe wolk dreigend over me heen. Op andere momenten is het wittewolkenzomerweer van bij ons.

Rond vier uur wint het slechte weer het van het goede: een angstaanjagende, diepgrauwe wolk komt opzetten, de wereld lijkt in te storten. Eerst vallen er dikke, vette druppels. Dan steekt een kleine

storm op, die takjes en bladeren en dennennaalden over de weg stuift. Gelukkig zit de wind mee en bereik ik tijdig het dorp Olost, waar ik een ruim bemeten afdak uit de wind vind. Oef.

Het duurt nog een halfuur eer de echte bui losbreekt. Heel geleidelijk verandert de regen in een plensbui, die op haar beurt tot een ware moesson aanzwelt. De regen valt dan loodrecht haast, in dichte gordijnen naar beneden. Maar ik zit gezellig (nu ja) en alleszins warm en droog onder mijn afdak, geen storm kan me deren.

Het is nog 20 km tot Vic en ondertussen is het laat geworden. Zodra de vlaag begint uit te druppelen, vertrek ik. Het gaat nog 8 km omhoog, en dan komt de lange, zachte afdaling naar Vic. Op de kaart lijkt het niet eens zo'n grote stad, maar als ik binnenrij kom ik toch in druk autoverkeer terecht - of ben ik ontwend geraakt na zoveel verkeersarme dagen in de bergen? Hotels blijken niet voor het rapen te liggen. Ik doe wat navraag in mijn uiterst povere Spaans, maar de eerste pogingen halen niet veel uit. Ik tref eerst een onbeschofte cafébaas, dan uitgerekend de nitwit van de stad en nadien nog een dame met spraakgebrek. Tenslotte tekent een behulpzame en efficiënte kioskdame me een plannetje uit, dat me blindelings naar een hypermoderne jeugdherberg voert, een *alberg de juventud*. Weer eens oef!

En dan is er nog de zoektocht naar eten. Elders in Spanje maak je je omstreeks 9 op voor het restaurant, maar in Vic is na 9 alles op. In een restaurant zet men net de stoelen op tafel, een pizzeria sluit op het moment dat ik binnenga. Na veel heen en weer geloop kruip ik tenslotte op een barkrukje in het Ital Café, temidden de spelautomaten, naast een neger die de helft van de tijd met zijn kop op de bar ligt te slapen. Ik bestel een *plat combinat*, dan heb je van alles wat, denk ik. En inderdaad: ik krijg frieten, biefstuk, roerei en spaghetti, alles op één schotel. En ja, het is beter dan écht fastfood, en de *vi blanc* kan er best mee door.

Tegen het plafond van het café hangen langs alle zijden teeveetoestellen, zodat je 4 verschillende programma's tegelijk kan volgen. De meeste belangstelling van de gasten gaat evenwel uit naar voetbal; de mensen moeten met lede ogen toezien hoe het dure, trotse Barca, de ploeg van Catalonië's hoofdstad, een pak rammel krijgt van een bescheiden Turkse elftal. Er wordt dus weinig gelachen in het café. Catalanen lijken trouwens over het geheel nogal serieus te zijn, introvert bijna, en beantwoorden niet aan het traditionele beeld dat men van Spanjaarden ophangt. Ze zijn ook nogal klein van gestalte - in ergens een bakkerswinkel steek ik met kop en schouders boven alle andere klanten, mannen én vrouwen (van middelbare leeftijd) uit, terwijl mijn kruin toch niet hoger reikt dan 1,72 meter. Naar vreemden toe zijn ze erg gereserveerd. Geen vragen (die ik toch niet kan beantwoorden, maar toch), geen aanmoedigingen langs de weg (die op de zenuwen kunnen werken, maar toch). En erg knap zijn ze ook al niet, het zijn nogal versneden types, weinig karakteristiek. Soms lijkt het hier Vlaanderen wel.

Vic heeft een indrukwekkende Plaça Central: een groot, vierkant plein met plaveien omheen een zandveld (zeker weer iets met stieren) en afgeboord met van de prachtigste huizen. Maar verder maakt de stad een wat smaakloze, leeghoofdige indruk met zijn drukke autoverkeer en overaanbod van meubelwinkels voor de middenklasse en bankkantoren. Een nijvere, moderne stad die met zijn tijd mee is. Ook de jeugdherberg is *up to date* en efficiënt. En duurder dan je verwacht.

Van Vic naar Olot. 103 km.

Vandaag trek ik in een wijde boog naar Olot. Eerst zuidwaarts naar Sant Hilari en Anglès en dan terug noordelijk naar de voet van de bergen.

Het is koud vandaag. Er zijn veel wolken, witte en grijze, en daartussen verloren vlekken van het zuiverste blauw. Af en toe is er een schijntje zon, maar het is fris door de wind, die krachtig uit het westen aanwaait. Het belooft alweer een niet al te beste dag te worden, mopper ik tegen mezelf. En ik die Catalonië met opzet voor het einde heb bewaard om de reis met mooi, warm weer te kunnen afsluiten!

Na de drukte van de woondorpen rond Vic (ach die mensen die voor elke boodschap om de hoek de auto nodig hebben!) wordt het weer helemaal rustig op de weg. Van boven op een heuvel zie ik het landschap voor vandaag vóór me liggen: een sterk glooiend gebied dat volledig, als een tapijt, met groen is bedekt: sparren en lage eiken. Van ver is het een mooi gezicht, want er zijn nergens scheuren of vlekken, het geboomte is ongeschonden en golft met het terrein op en neer. Eenmaal in dat gebied evenwel wordt het snel eentonig, want nergens is er een gat in de begroeiing. Je fietst permanent onder het gebladerte en de struiken langs de weg vormen een dichte haag, waar nergens doorheen te kijken valt. De klim over de zuidflank van de Serra de Vielles, die naar een col zonder naam leidt, is dan ook uiterst saai en door het bobbelige asfalt (de eerste keer in Spanje) ook niet echt lekker lopend.

Na Sant Hilari (km 30) wordt het wat beter. De weg slingert dan een diepe, enge vallei in; een beekafdeling, maar aan de forse kant, en met ontelbare, vaak scherpe bochten. Met het uitstekende wegdek en de volstrekte rust die er heerst, wordt het een uiterst genietbare afdaling, met een wat sportief karakter bovendien: het is voortdurend bijsturen en schakelen en de bochten liggen erg lekker. Dé attractie is daarbij niet alleen het terrein, maar het licht, dat hel en krachtig is; het maakt de kleuren zo intens als je zelden ziet.

De weg naar Olot is gemoderniseerd: breder, rechter, sneller, drukker. Naar het einde toe zijn er mooie vergezichten op de Pyreneeën, hallo, daar zijn we weer! Met de zakkende zon wordt het opnieuw kouder, zodat ik te Olot voor een pension kies. 's Avonds zoek ik warmte in een bar; de terrassen zijn leeg.

Van Olot naar Céret. 106 km.

Nadat ik in Olot 3 keer in de knoop ben geraakt met de goede richting brengt een vriendelijke man me op het idee om niet via de weg te rijden die ik voor ogen heb. Vooral zijn "*muchos coches*" overtuigt me: indien die weg druk is, dan liever een andere. Hij wekt bovendien de indruk ervaring met fietsen te hebben en dus te weten wat een fietser fijn vindt en wat ons aller vijand nummer één is: het verkeer. Dus volg ik zijn advies en rij langs St.Joan de Abadesses, dat is 10 km om, maar o zo rustig, zegt hij.

Ik duik dus andermaal, als gisteren, het eindeloze groen in en vind een zo goed als verlaten weg met prima asfalt. Het is wel stevig klimmen naar de Coll de Setigosa (1065 m), maar de hemel is helblauw en de lucht zo windzacht dat het fietsen op zich een genoegen blijft. Na Sant Joan draai ik dan recht naar de bergen toe. De weg leidt eerst naar Camprodon, een in volle expansie zijnd skioord, en stijgt langzaam; dit is de zachte voet van de beklimming, dat ken ik. Met de lekker warme zon en een zachte rugwind gaat het snel; het heldere licht geeft me een wat euforisch gevoel. Na Camprodon begint het te stijgen, maar het duurt toch nog tot het mooie dorp Mollo vóór de eigenlijke klim begint naar de Col d'Ares, die op de grens met Frankrijk ligt en 1513 m hoog is. Maar ook dan gaat het onwezenlijk vlot. Spelenderwijs glijd ik tegen 8 à 10 per uur naar boven. Soms krijg ik zin om een liedje te fluiten, maar daar is toch teveel extra adem voor nodig.

Wel heb ik niet de indruk in de Pyreneeën te zijn, maar in een flink heuvelend landschap met groene flanken. Waar zijn de hoge, massieve bergen? De ganse beklimming, tot ik bijna helemaal boven ben, is er geen enkele pyrenee te zien. Pas helemaal naar het einde toe, als ik over de kam heen kijken kan, zijn ze er, in zuidelijke richting, langs de Franse dalkant en ver weg.

Fris als een hoentje kom ik op de Col d'Ares aan, wordt op beeldband vastgelegd door een Franse auto-toerist, die voor mijn exploit ontzag heeft en me een complimenterend praatje schenkt. Nu ja, de man beseft niet wat voor een makkie dit was. Het uitzicht langs de zuidkant is niet mis, maar niet zo overweldigend als de Franse zijde, waar de glooiende bergruggen in een diepe en verre vlakte eindigen. Ik blijf een poosje zitten mijmeren boven het Franse panorama en stort me dan naar beneden. De afdaling is steil en ook het ruwe wegdek, dat angstvisioenen wekt van valpartijen met opengereten ledematen als gevolg, bederft de sensatie. Tot Prats-de-Mollet is het vooral afremmen, uitkijken en oppassen. Dan volgt de weg de rivier Tech en wordt de helling minder sterk.

Te Céret kies ik voor een hotel. Céret is echt een leuke, karaktervolle stad opzij van de D115. Er zijn de gebruikelijke steegjes en het middeleeuwse centrum, maar ook in het moderne stadsdeel zijn er gezellige *bistrot*s en sfeervolle pleinen. 's Avonds, in pizzeria Quattrocento op de intieme, door reusachtige platanen overwelfde Place des Neuf-Jets, waar weleer nog Picasso en een bende andere artiesten van dezelfde stijl en strekking hebben gezeten, geniet ik voluit van de gezellige drukte en van het Catalaanse menu. De hoofdschotel bestaat uit gehaktballen en witte bonen, met boschampignons en olijven, op smaak gebracht in een verrukkelijke saus. Armemensenkost, als zoveel andere 'typische' gerechten (pizza), overvloedig, voedzaam en, mits vakkundig bereid, ook lekker. Picasso en zijn bende wisten waar het goed was.

Van Céret naar Port-la-Nouvelle. 130 km.

Meteen na de start, onder een veelbelovende, helblauwe hemel, is er het colletje de Llauro, 450 m hoog, 300 m klimmen. Op de top kijk ik nog even en zeer nadrukkelijk achterom voor een laatste blik op de bergen, mompel in gedachten een afscheid en daal dan definitief naar de vlakte af, die ik gisteren van op

de Col d'Ares zo ver en zo diep zag liggen. En ja, even weer die krop in de keel tijdens de afdaling, met de vlakke vóór me en rechts, ver weg, de waterpashorizon van de zee. De cirkel is weer rond, een plan, een droom ten uitvoer gebracht. Goed gedaan jong!

De laatste etappe, die bij het vertrek een wat overbodige epiloog leek bij een groot bergavontuur, wordt één van de meest schitterende dagen. Het is lekker warm, de lucht is diepblauw en het licht ongekend lumineus en toch zacht. En het doet deugd ook om, na zoveel Pyreneeën, nog eens in een open landschap te fietsen, met verre horizons en alle kleuren van het palet onder een ongecompliceerde zon. In de bergen is het vaak anders geweest. Even leuk is het om nog eens tegen een behoorlijk tempo vooruit te komen. Er zijn nog een paar molshoopjes (die hier allemaal *col* worden genoemd, die Fransen toch!), maar die zijn te slap om het tempo eruit te halen. Ik fiets door de wijnstreek van de Roussillon, waar ondertussen de oogst aan de gang is; in de dorpen hangt de weeë, misselijke dronkemansgeur van de wijnproductie. Af en toe duikt een rotsrug in het landschap op, en na Tuchan is er een wild maquis-gebied met een nauwe kloof.

Ik wil te Durban kamperen, maar verneem ter plekke dat de hele camping door de overstroming van het voorjaar meegesleurd is, toen de Aude, nu een gezapig beekje dat romantische plassen vormt, een verwoestende water- en modderlawine werd die alles op zijn weg stuksloeg. Ik moet dus verder door naar Sigean. Daar evenwel is de camping gesloten wegens einde seizoen. Nog een eind verder dus, naar de kust: Port-la-Nouvelle. Daar aangekomen wijst mijn kilometerteller 130 aan.

Port-la-Nouvelle is een haventje en maakt ondanks zijn naam een achtergebleven indruk. 's Avonds moet ik geruime tijd zoeken naar een restaurant waarvan de keuken nog niet is gedoofd. Als ik na het avondmaal door het donker terugkeer naar de camping, zijn de geometrisch kruisende straten verlaten.

Bij elke hoek kijk ik naar links en

rechts, maar er is niets dan duisternis, die hier en daar door een zielige lantaarnpaal wordt opgelicht. Er lopen grote honden in het rond; aan de kade staan nog een paar late mannen verbeten te vissen in de rossige gloed van de havenverlichting. Verder is alles ingeslapen. Pas de volgende ochtend zal ik ontdekken dat het nieuwste Port-la-Nouvelle zich even verder langs de zee bevindt, een immense toeristische aanwas met hotels en stranden, met vakantiehuizen en appartementsblokken, met cafés en restaurants, met superettes en souvenirshops.

Van Port-la-Nouvelle naar Narbonne. 30 km.

Die volgende ochtend, de laatste, is het weer omgeslagen: geen zon te zien. Ofschoon het zaterdag is, loopt er maar weinig volk in het vakantiedorp en evenmin op het strand. Hooguit wat zeebrieszoekers kuieren rond, op de terrassen zitten enkele verloren individuen. Het is kil. Geen laatste stranddag-aan-zee vóór de terugrit naar huis, waar het al helemaal najaar is. In de plaats daarvan: een pak verveling, want ik heb een ganse dag vóór me en nog amper 30 km te gaan. Ik doe alles zo traag mogelijk, pak maniakaal zorgvuldig voor de laatste keer de tent en de bagage in, fiets tegen 10 per uur, als een sukkelachtige opa, het stukje naar Narbonne, maak uitgebreid foto's op plekken waar niets te zien valt en kom om halfvijf op de plaats van afspraak aan. Pas om halftien komt de bus. De minuten kruipen voorbij.

PRAKTISCHE GEGEVENS

Periode

Van 1 september tot 24 september 2000.

Transfer

Met de fietsbus van Cycletours vanuit Maastricht naar Narbonne en terug.

Traject

Heen

1. Narbonne → Argues 80km
2. → Foix 110km
3. → *Col de Port 1255m* → St.Girons 75km
4. → St.Bertrand-de-Comminges 84km
5. → Lourdes 82km
6. → *Col de Soulor 1450m* → *Col d'Aubisque 1709m* → Laruns 65km
7. → *Puerto de Portalet 1795m* → Jaca 90km
8. → Lumbier 82km
9. → *Puerto de Ibañeta 1057m* → St.Jean-Pied-de-Port 83km
10. → *Col d'Ispégui 672m* → St.Jean-de-Luz (Sococ) 80km

Terug

11. → Mauléon-Licharre 102km
13. → Lestelle-Bétharram 85km
14. → St.Béat 108km
15. → *Port de Bonaigua 2072m* → Estერი d'Aneu 80km
16. → *Coll del Cantó 1725m* → La Seu d'Urgell 86km
17. → *Coll de Joug 1460m* → San Llorenç 78km
18. → Vic 96km
19. → Olot 103km
20. → *Coll de Setigosa 1065m* → *Col d'Ares 1513m* → Céret 106km
21. → Port-la-Nouvelle 130km
22. → Narbonne 30km

Afstand

Totaal 1835km
Gemiddelde dagafstand 87km

Munt

1 FF = 6,1 BF
100 pes = 24 BF

Overnachtingen

Camping behalve in de volgende plaatsen.
Foix: jeugdherberg. 80 FF.
Laruns: L'Oukoulele. 220 FF.

Jaca: jeugdherberg.

Estერი d'Aneu: Fonda Agusti.
2800 pes.

San Llorenç: Hostal La Catalaña.
3000 pes.

Vic: jeugdherberg. 1600 pes.
Olot: Pensio Narmar. 1800 pes.
Céret: Hôtel Sors. 250 FF.

Kostprijs

Transfer: f 420 = 8200 BF
Totaalkostprijs verblijf: 30.300 BF voor 22 dagen.

Gemiddelde dagprijs: 1400 BF.
Gemiddelde dagprijs in Frankrijk: 1340 BF.

Gemiddelde dagprijs in Spanje: 1500 BF.

Het verschil is verklaarbaar doordat in Spanje minder werd gekampeerd dan in Frankrijk.
Maaltijden: in Frankrijk ong. 100 FF + wijn = 700 BF, in Spanje ong. 2500 pes = 625 BF, wijn inbegrepen.

Totaalkostprijs: 38700 BF voor 3½ week.